

Ny rovviltsommer? Vær beredt - lag en kriseplan!

Forfatter

Per Fosshem, FKT (forebyggende og konfliktdempende tiltak rovdyr)

Sammendrag

Over nesten hele Norge er det husdyrhold. Mer enn halve Norge er prioritert til en eller flere rovviltarter. Derfor kan du bli rammet. Er du godt forberedt, kan du komme lettere igjennom krisen. Derfor bør du ha en oppdatert kriseplan på plass.

Publisert

2018

Referanse

Sau og Geit Nr. 2/2018

Utskriftsdato

03.12.2023 www.fag.nsg.no

I mars samlet representanter fra både fylkeslagene av Norsk Sau og Geit, Norsk Bonde- og småbrukarlag, Norges Bondelag og Mattilsynet seg i Gvarv for å legge en kriseplan for rovviltarbeidet i Telemark.

Ny rovviltsommer?

Vær beredt - lag en kriseplan!

Over nesten hele Norge er det husdyrhold. Mer enn halve Norge er prioritert til en eller flere rovviltarter. Derfor kan du bli rammet. Er du godt forberedt, kan du komme lettere igjennom krisen. Derfor bør du ha en oppdatert kriseplan på plass.

Tekst: Per Fossheim, FKT (forebyggende og konfliktdependende tiltak rovviltdyr)

Foto Ann Kristin Teksle

Mange beitebrukere har ufrivillig blitt en del av nyhetsbildet og beskriver situasjonen som et helvete. Dette setter følelsene i kok mens det står på, men etterpå kan det oppstå psykisk «tomrom» - som en form for apati. Erfaringer viser at de som har vært gjennom dette flere ganger, opparbeider erfaring og derfor takler dette bedre. Hvor lang tid ulykken tar, ser ut til å ha betydning for hvordan slitaskjen oppleves. Samtidig kan belastningen oppleves som så stor at noen velger å avslutte husdyrholdet.

Revidér eksisterende plan - nå!

Som dyreeier har du individuelt ansvar for velferden for egne dyr - også under rovviltangrep. Beitelagets oppgave er å koordinere beitebrukerne i sitt område. Samhandling mellom beitebrukerne og skadefellingslaget er derfor svært viktig. Mange kommuner har laget beredskapsplaner. Svært få har testet om de fungerer i praksis, spesielt i de tilfellene hvor krisen blir langvarig. Om planen mangler eller om det er grunn til å tro at den bør revideres, bør beitelaget på eget initiativ sørge for at prosessen settes i

gang raskest mulig. Erfaringsmessig oppdager mange beitelag at situasjonen utviklet seg helt annerledes enn det det var mulig å forestille seg. Når rovviltdyra er der, er det for sent å endre planen.

Samle informasjon

Rovviltdyra opptrer ulikt om det er et dyr på trekk eller mordyr med unger. Dyr på trekk kan være i et område noen dager før det drar videre. Skademønsteret kan derfor være vanskelig å forstå. Et rovviltdyr kan ha drept mange husdyr i ett område den ene

dagen, før rovdycet neste dag kan ha drept ett eneste beitedyr - langt unna det første. Å se sammenhengen er krevende og avhengig av at et spekter av informasjon settes sammen. Å datere angrepene på tid er vanskelig, men jo mer informasjon husdyreier klarer å samle desto større er sjansen for at fellingslaget greier å ta ut skadevolder. Ynglende eller revirhevende rovvilt kan opptre i det samme området over lengre tid. Skadene kan bli svært omfattende. Under slike angrep kan informasjon fra beitedyrseiere være avgjørende.

Kriseplan for beitelaget

Kriseplanen er arbeidsreglene under kriser. De fleste oppgavene er for det meste av administrativ art, helt til de skal brukes. Grunnlaget legges i forberedelser og under revidering. Beitelaget bør *årlig oppdatere* på besetningsnivå:

- Navn på eier
- E-post
- Mobilnummer
- Antall dyr i besetningen
- Øremerker
- Farge på bjelleklave
- Eventuelt bjellemerke
- Elektroniske bjeller
- Hvilket område oppholder dyra seg i mot slutten av beitesesongen?
- Tegne inn antatt beiteområde på kart
 - o Markere plassering av saltsteiner/sankekke
 - o Slippsted

Når beskjeder ikke kommer fram, viser det seg ofte at det brukes gamle opplysninger. Husk at opplysninger skal brukes i nødstilfelle og at det derfor kan få uheldige følger om de er feil eller mangler. Å lagre

belastninger rovviltskader medfører for både dyr og folk.

Koordinatorens oppgave er å ivareta dyrevelferden for å avlaste fellingsleder i forhold til dyrevelferd. Siden ansvaret for dyrevelferd påhviler den enkelte beitebruker, foreslås beitekoordinatoren som praktisk hjelper i denne vanskelige situasjonen. Kriseplanen for beitedyr bør bindes opp som vedlegg til eksisterende beitebruksplan og kommunens lovpålagte plan for psykososial beredskap. I utviklingsarbeidet er det viktig at planen tilpasses de lokale forholdene og at man sikrer løpende revisjon ved å se den i sammenheng med andre aktuelle planer.

Beitebruksplan

Beitebruksplanen bør være en del av kommunens arealplan og skal inneholde en oversikt over og eventuelle målsettinger for beitebruk i kommunen. For å være et arbeidsverktøy på lik linje med annet planverk i kommunen, bør derfor en beitebruksplan vedtas i kommunestyret.

Psykososial kriseplan

En psykososial kriseplan er en del av kommunenes lovpålagte beredskap. Denne bør derfor også omfatte rovviltulykker. Den kan også suppleres til en «nabohjelpgruppe» bestående av gårdbrukere som kan bistå i gårdsulykker, branner og andre kriser.

dem på en ensartet måte gjør at fellingslaget kan anta hvor beitedyrene er og kan gjøre feltobservasjoner av dem.

Oppnevnt beitekoordinator

Styret i beitelaget bør formalisere kontakt med nabobeitelag og sammen tenke kriseplaner. Dette området bør være et realistisk område for rovviltjakt som kan gå over flere kommuner. I denne forbindelse kan det være nyttig å oppnevne en beitekoordinator. Denne personen bør ha personlig husdyr-erfaring og være godt orientert om de